

A SZENT CSALÁD

1-5 oldal

Olv.: Sir 3,3-7.14-17a – Kol 3,12-21 – Lk 2,22-40

KOZMA IMRE OH ATYA SZENTMISÉJÉRŐL***Szentmise bevezetése***

Kedves testvérek! Szent Család ünnepe van. A 18. században a liberális gondolkodás végigsöpört a világon és az erejét leginkább a keresztény Európában tapasztaltuk, és éppen azt az eszmeiséget célozta meg, aminek a titkát ma ünnepeljük, a házasságnak meg a családnak a titkát. XIII. Leó pápa nem véletlenül a 19. század végén egy üzenetet tett nyilvánvalóvá, amelyben a keresztény házasságnak, a keresztény családnak az eszmeiségét fejezte ki. Nagyon egyszerűen talán így mondhatnám: keresztény házasságban, keresztény családban csak megváltott emberek élhetnek, házasságban, családban mások is. Ezen a mai vasárnapon, illetve ünnepnapon éppen XIII. Leó pápának a gondolatában szeretnénk elmélyedni és így ezt az üzenetet kicsit közelebb hozni a testvérek gondolkodásához. Hiszen napjainkban azok a gondok, amik XIII. Leó pápa lelkét gyötörték, kínozták, ma azok már mögöttünk vannak és sokkal nagyobb gondokat tapasztalunk vagy gondokkal viaskodunk napjainkban, éppen a házasság eszményét és a családnak az eszményét magunk elé idézve. Mindenesetre ezt a szentmisét ajánljuk fel azokért, akik a szívnek a bravúrja felől igyekeznek megközelíteni ezt a misztériumot, mert értelemmel lehetetlen. A keresztény házasság, a keresztény család eszménye csak a szív felől közelíthető meg.

Szentbeszéd

Kedves testvérek! Azt ígértem a szentmise bevezetőjében, hogy XIII. Leó pápának a mentőgondolatával megismertetem a testvéreket, hogy aztán ennek a mondatnak a fényében elgondolkodjunk a keresztény házasság és a keresztény család üzenetén. Mindent megelőzve annyit hadd mondjak, az egész kérdést lezárja az a megállapítás, hogy keresztény házasságban keresztény családi életet csak megváltott emberek tudnak élni. Érthető, hiszen ha a Megváltó Istennek a gondolatát kell megjeleníteni ebben a világban a házasságban, a családi életben, akkor magától értetődő ez a kijelentés.

XIII. Leó pápa akkor, amikor fölhígította a liberális gondolkodás a házasságnak és a családnak a gondolatát, isteni tervét, programját, akkor a pápa a következő világosító, minden kérdést átvilágító mondatot így jelenítette meg: a keresztény családban Isten kegyelmi jelenléte a meghatározó. Valójában ezt a mondatot kellene ízlelgetnünk, hogy egy kiemelt helye a család – nyilvánvaló: a keresztény család – Isten kegyelmi jelenlétének. És hát akkor, amikor egyfolytában azon problémázunk, hogy Isten nélkül tervezzük a mindennapjainkat, az egyéni életünket, akkor bizony ez a mondat beleáll életünk közepébe.

És a pápa néhány megjegyzést tesz ezzel kapcsolatosan. Az egyik: a keresztény házasságban személyek egymás felé irányulnak gondolataikkal és Istennek a kitüntető keresztény jelenlétét ezek a személyek pontosan azáltal tudják megjeleníteni a családjukban a mindennapi életükben, hogy elkötelezettek egymás iránti szeretetben és a készség magától értetődő a számukra az egymás iránti áldozatot illetően. Valójában mindegyik mondatot lehetne kibontani, megpróbálom majd a végén egy sajátos összegező üzenetben megjeleníteni.

Mindenesetre a lényeg az, hogy az emberi élet legkisebb sejtje a házasságban élő két ember kapcsolata, és ebből a kapcsolatból kibontakozó legkisebb egység, amit családnak mondunk.

Ez a mai vasárnap pontosan ebben akar nekünk segíteni, hogy eljussunk odáig, hogy azon túl, hogy fogalmaink világosak és egyértelműek, az üzenetet a házassággal meg a családdal kapcsolatosan ismerjük, tudjuk, a kérdés az, hogy az ember képes-e valóban arra, hogy úgy szervezze egy emberrel és egy család közösségében az életét, hogy a gondolataik egymás életét veszik figyelembe, vagyis egymásért élnek. Persze ezt könnyű mondani, de ennek megvalósítása, tapasztalatból tudják a házasságban élő emberek és egyáltalán mindazok, akik valóban fölismerték az emberi életnek ezt az üzenetét, hogy vagy egymásért élünk, vagy elvétettük az életünket. És akkor, amikor a pápának ez a gondolata előttünk áll, még egyszer hadd mondjam, ő azt mondja, keresztény házasságban, keresztény családban csak megváltott emberek tudnak élni, akik valóban elfogadják azt, hogy meghatározza az életüket a megváltott világ értékrendje.

A mai evangélium sajátos. Két idős embernek egy küldetéséről meg egy prófétikus megnyilatkozásáról hallunk, hiszen Simeon is meg Anna is igaz emberek voltak, ahogy hallottuk, akik várták Izrael megváltását. És már mindjárt ez a mondat arra hívja fel a figyelmünket, hogy erről a kérdésről csak azokkal érdemes beszélni, akik komolyan gondolják a megváltásnak a misztériumát. Azt, hogy az embert meg kell váltani önmagától és meg kell váltani egymástól abban az értelemben, hogy el kell jutnunk oda, hogy egymásért élünk és egymással való kapcsolatunkat ez határozza meg, hogy egymásért élünk.

Simeon, ahogy halljuk az evangéliumban is, egy sajátos küldetéssel megy a templomba, mert isteni ígéretet kapott, hogy nem hal meg addig, amíg nem látja meg a Megváltót, az Üdvözítőt, és ez az evangélium szinte szétfeszíti ennek a kicsi családnak a körét. Simeon azért jövődölésével és Simeon személye és mindaz, amit Simeon mond az emberi léttel kapcsolatosan, a megváltott emberi léttel kapcsolatosan, az prófétikus, az távlati és minden embert érintő, ahogy hallottuk az evangéliumban. Simeonnak hatalmas lelki küzdelem vagy folyamat után, hogy ne küzdelmet hangsúlyozzak, folyamat után kellett eljutni oda, hogy azt a jövődölést ki merje mondani, amit hallottunk az evangéliumban. Hiszen ő is várta Izrael megmentését, Izrael megváltását, és természetesen, ahogy minden zsidó, azt várta, amit a jövődölések ígértek, hogy eljön a szabadító, az erős, aki hatalommal érkezik, és a megváltás az ő számukra az volt, hogy egy új világot teremtsen. Nem is annyira megváltást értettek ők ebben a jövődölésben, hanem egy új életnek a lehetőségét, ami jobb lehetőséget teremt a számukra, mint az addigi.

És gondoljuk csak el, hogy ennek a szent embernek mekkora belső utat kellett megtenni ahhoz, hogy kimondhassa azt az üzenetet, hogy ez a Gyermek jel lesz minden ember számára, az egész emberiség számára, és minden ember élete megméri a vele való kapcsolatban. És ugye itt ebben a kijelentésben valóban a megváltottság kérdéséről van szó: sokak romlására és sokak üdvösségére lesz. Valaki tudja vagy nem magáévá tenni ezt a megújító gondolatot, hogy az ember életének az értelme abban áll, hogy a másik életével úgy tartozik össze, hogy érte van, szereti és szolgálja. És ez nem csupán a zsidók kiváltsága, hanem ez az emberiség számára szóló üzenet.

Akkor, amikor ezt a magatartást, ennek az idős öregembernek a magatartását mérlegeljük, akkor bizony elgondolkodtat az, hogy hogyan tudja az értékeit átvinni egy új világba az ember úgy, hogy a meglévő értékeket nem rombolja le és az újat pedig meg tudja mutatni. Jézus ezt ilyen egyszerűen fogalmazta meg: nem azért jöttem, hogy megszüntessem a törvényt

vagy a prófétákat, hanem hogy beteljesítsem. Vagyis erre az alapra, a törvény teremtette alapra a kegyelemnek a művét építse föl, vagyis szeretetben kiteljesedő életnek a gazdagságát.

És akkor, amikor XIII. Leó pápának a gondolatát magunk elé állítjuk, akkor ez valóban ezt jelenti, hogy az a világ, amely új gondolataival megjelenik, általában a régit lerombolja egy újnak az ígéretében. De valójában az Isten nélküli világnak az ígérete azok számára sem magától értetődő, akik ezt meghirdetik. És itt pedig az öreg Simeonnak a jövendölése a jellel kapcsolatosan, Jézusnak a megjelenésével a világban, pontosan azt az újat jelenti, hogy az ember már nem magának él, hanem egy új világban egymásért élünk.

És a családnak ez a misztériuma, a család ezt az újat tudja megjeleníteni ebben a világban, ami akkor az öskeresztények idejében ugye azt a nagyon egyszerű mondatot hozta elő az emberek szívéből: nézzétek, hogy szeretik egymást! Ez a nagyon egyszerű emberi megfogalmazása annak, amit a megváltott a világ ígér és ami a világot megújítja.

Arra gondoltam, hogy nagyon egyszerűen megpróbálom ezt a fogalmi üzenetet egyszerűen az emberi szív felől megfogalmazni. Mert ahhoz, hogy az ember megváltott életet éljen, ahhoz hogy az ember a megváltottak családi életét élje, ahhoz valóban a szív felől kell a kérdést megközelíteni, nem az értelem felől. Most szinte felolvasom azt a néhány mondatot, amivel megpróbáltam ezt a XIII. Leó pápa szerinti üzenetet a mai nyelvünkre, a mai gondolkodásunkra átültetni és talán közelebb hozni a testvérekhez is. A lényeg az, hogy nem az értelem felől közelítünk, hanem a szív felől.

Az értelem számára minden ember – ember. A szív azonban ezer ember mellett elmegy, és az ezeregyedik előtt megáll. A másik ember személyiségének szótlán szólítása szíven találja, és ebben a pillanatban világos lesz az ember számára, hogy saját ember voltának másik felét találta meg, az egyes szám második személyt, amit ma így mondunk, hogy: Te. Ebben a pillanatban, ami csend vagy talán az első pillanatban, ha szó, alig érthető szó, az emberben ez az élmény születik meg: a második fele a lényének előtte áll. Amikor a másik is ennek az érzésével vagy ezzel az érzéssel lép elé, a két szív összehangolódik, és megszületik a többes szám első személy: a Mi. És a megváltott világ efelől nézi az életet, többes szám első személy, Mi. Ahogy a pápa fogalmazott az Isten kegyelmi jelenlétének egy kiemelt helye a házasság, illetve a család, pontosan ezért, mert ezt a Mi határozza meg.

Valójában ez tisztázza, hogy mire teremtett az ember. Egész lényét, egész valóját odaadásra és a másikat minden adottságával együtt szeretetben való elfogadásra. Ez a pillanat, ami a két szív összehangolása, ez pontosan ezt jelenti, ezt a odaadást meg ezt az elfogadást, ami nagy kaland, kockázat, de nincs más út. És pontosan ezért hangsúlyozza a pápa, hogy ez a vállalkozás csak akkor sikerülhet, ha ezt meghatározza Istennek, talán mondhatjuk így is, hogy a Megváltó Istennek a jelenléte kapcsolatukban, a családi életükben, mégpedig az, hogy „egymásért”, vagyis a szeretet, és „egymásért áldozatot”, vagyis a szolgálat.

Valójában ez kifejezi, hogy mire is született az ember, ezért a házasság isteni terv, a család pedig isteni program, az odaadásra és az elfogadásra születtünk. És ez egyszerűen azt jelenti, hogy úgy váljunk eggyé, hogy ne legyen már külön sorsunk, csak egy. A férj és a feleség önmagával tartozik, a férj a feleségének, a feleség a férjének. Ez megint csak az Isten jelenlétére utal ebben a pápai megnyilatkozásban. Önmagunkkal tartozunk egymásnak, és ez a fölismerés oly mély kapcsolatot teremt, ami a szeretet gazdagságát és az áldozatvállalás csodáját jeleníti meg. Ha ezeket tudatosítjuk magunkban, akkor a keresztény házasság és a keresztény család valóban az üdvösség eszközévé lesz, szentségi állapotnak a forrása. És ha a gyerekekre is gondolunk, akkor a jézusi tanításnak az iskolája, mert ez a családeshmény

nagyon-nagyon fontos hangsúlyt ad annak, hogy a keresztyén ismeretek világába családban vezetik be a gyerekeket. Erre vonatkozóan hallottunk üzenetet a mai szentírási részekből.

Testvérek! Az, amit az evangéliumban hallottunk, Simeonnak a látomása pedig azt akarja kifejezni, hogy valóban ez az elgondolás a Megváltó Istennek az ajándéka az ember számára. A megváltó Gyermek, ez a magatehetetlen kicsi gyermek az a valaki, akiben Simeon fölismerte a világ Megváltóját. És valamiképpen mindegyikünknek ezt a gyermeki lelkületet kellene elsajátítani a hitnek a titkaiban, amely titokzatos világban maga az Isten is meg a Jézus Krisztus alapította Anyaszentegyház is ilyen gyermeki kiszolgáltatottságban él ebben a világban.

De az Isten az ismeretlenből lép elő, akár így is mondhatnám, hogy felnövekszik ebből a helyzetből, éppen azért, hogy a mi életünkben erre a gyermekként megjelenő Megváltóra hivatkozva mi ki tudjuk mutatni egymás felé azt, hogy egymásért vagyunk és meg tudjuk ajándékozni egymást az áldozatkészségünkkel. Ennek a titoknak, amit mi keresztyén családnak mondunk, ez a gyökere.

Kedves jó testvérek! Ezen a mai ünnepen, Szent Család vasárnapján, akkor, amikor olyan gondolatokkal találkozunk keresztyén értékeinket illetően, amilyenekkel, egyáltalán az emberi kapcsolatokban, a férfi meg a nő kapcsolatában olyan ijesztő jelenségek kerülnek elénk, amiket csak ez a gondolkodás tud feloldani vagy orvosolni, amit mi a megváltás erejeként jelenítünk meg, valóban minden kapcsolatunkban egymásra utaló módon és minden kapcsolatunkban egymásért áldozatos odaadó lélekkel építve az életünket.

A házasságnak ez az egészen sajátos megközelítése, XIII. Leó pápa megközelítése ezért oly nagyon fontos, mert ma látjuk a jelenségeket, a jelenségeknek a következményeit, és egyáltalán sötét gondolataink vannak a jövőt illetően, amikor az emberi kapcsolatok mindennapjaival szembesülünk. Akkor, amikor a családok erőtlenségével szembesülünk, akkor bizony eljött az a pillanat, amikor ebből a szempontból vagy ebből a szemszögből, a megváltás titka felől kell ezt a kérdést is magunk elé állítani és Isten segítségével kérni azt a kegyelmet, amit az ember csak akkor kaphat, ha megbékül az Istennel és el tudja fogadni, hogy Isten egymásnak ajándékozott bennünket, és a megváltott élet a közös utunk, a közös sorsunk. Nem a tökéletesek közös útja, nem a tökéletesek közös sorsa, hanem az élet igazságait megismerő embereknek az útja. És ebben az esetben Istenre mindig számíthatunk.

+ **A M E N** +

Szentmise befejezése

Kedves testvérek! Tekintettel arra, hogy ma este az esti szentmise már a holnapi ünnepnek az előmiséje, következésképpen ma a szilveszteri hálaadási szentmise olyan sajátosan, mint általában minden évben van, nem lehetséges. A Te Deumot sem tudjuk elénekelni, mert akkor nagyon megzavarjuk az utánunk következő szentmisének a menetét, illetve kezdését.

Így az év végére hálaadásképpen is gondolva, hiszen mi itt vagyunk, milyen emlékeink lehetnek azokkal kapcsolatosan, akikre már csak emlékezünk, mert nem élhették meg ezt a napot. Épp az egyik nagyon kedves testvérünk, Margó, akik ezen a néven ismerik őt, még az éjféli szentmisén itt volt és két nap múlva meg már eltávozott közülünk. Hát ilyen kiszámíthatatlan minden pillanat. Úgyhogy köszönjük meg a Jóistennek az elmúlt esztendőt, egy imádságot majd ebből a szempontból elimádkozunk.

És ugyanakkor gondoljunk arra, hogy nem véletlen az, hogy Szilveszter pápának a személyéhez kötődik a szilveszternek az egyházi gondolata, hiszen bármely más napra is teheték volna az ünneplését, nem véletlenül éppen Szilveszter pápa az a valaki, akinek az emlékét minden évben december 31-én ünnepeljük. Ugye, ő akkor lett pápa, amikor Nagy Konstantin 313-ban legyőzte a keresztényeket gyilkoló császárt, és egy új világ kezdődött. Persze ma már a Nagy Konstantin-i beavatkozást a történelemben egyháztörténelmi szempontból másképpen értelmezik, de hát ez most ne kerüljön ide. Mindenesetre akkor az egyházüldözések végén legalábbis egy kis időre csend lett. Akkor Szilveszter pápa került a pápai trónra, 314-től uralkodott 335-ig.

És a döntő szempont a következő volt, nem véletlen hogy 31-ére tették az ő emléknapját, mert ez figyelmeztetés örök időkre minden kor kereszténye számára, hogy attól a – talán mondhatom így – eufórikus győzelmi hangulattól átítatottan született a döntés, hogy egyházi politikai pozícióba csak olyanok kerülhettek, akik a megpróbáltatások idején, az üldöztetések idején nem tagadták meg a hitüket, nem tagadták meg az igazságukat, a keresztény értékrendjüket, mert fölismerték azt, hogy az embernek az üldöztetések közepette tanúsított magatartása a meghatározó. Bizony azért is kellene imádkoznunk az elkövetkező esztendőre és esztendőkre gondolva, hogy valóban olyan emberek kerüljenek mind politikailag, mind egyháziilag vezető helyzetbe, lehetőségbe, akik az üldöztetések idején nem tagadták meg hitüket, nem tagadták meg az élet igazságait és kitartottak.

Most akkor köszönjük meg a Jóistennek az elmúlt esztendő minden egyes napját, elsősorban azt, hogy megtartott bennünket. Nem azzal foglalkozik az Isten, hogy milyenek voltunk ebben az elmúlt esztendőben, Isten azzal foglalkozik, hogy gondolkodjunk el azon, hogy az élet ajándék, és az elkövetkező idő az ajándékok körébe tartozik. Isten segítsen bennünket ebben a mostani világban, ahol bizony az ember egyre kiszolgáltatottabb és az ember egyre inkább kerül olyan helyzetbe, hogy igazi hitvallás, igazi kitartás az értékek mellett az, amire lehet hagyatkozni Isten előtt is, meg egymás előtt is.

+ *ÁLDÁS* +